

Co je diakritické znaménko a jeho účel?

Diakritické znaménko (akcent) je znak umístěný nad, pod, přes nebo vedle písmového znaku, v češtině i slovenštině se vyskytují nad a vedle znaku. Používají se k vyjádření tvrdosti a měkosti, délky nebo přízvukudůraznosti. V českém jazyce nám diakritika pomáhá, krom jiného, rozeznávat významy slov, které by byly bez diakritiky naprosto identické. S její přítomností se mění význam, například „rozhod“ a „rozhod“.

Jak se diakritika tvoří?

Diakritika utváří znak a tak by s ním měla být i vizuálně spojena, nikoli fyzicky (v češtině).

Měla by odpovídat stylu váhy znaku a stínování, ke kterému je přidružena. Také velikost akcentu hraje svou roli.

Rozdíl nalezneme u akcentů mínusek, které jsou, co se do výšky týče, vyšší než u verzálek, ale jsou užší. Je to dáno úsporou místa nad verzálkami, jinak by se nám diakritika nemusela vejít do kuželky při zpětném porovnání z digitální písma. Taktéž by vznikl obrovský prostor nad mínuskami.

U škálování písma platí, čím menší písmo, tím čitelnější by akcent měl být, aby nezanikal a ani nevyčníval příliš a nerušil tak celkovou sazbu a čitelnost.

Další částí je centrování, které není vůbec jednoduché a jeho kritéria záleží na znaku, ke kterému se přidružuje. V některých případech může být akcent umístěn v matematickém, nebo optickém středu. Ale jsou i případy, které to vylučují a je potřeba jemné manipulace, která nebude mít

za důsledek „utíkáni“ akcentu do strany. Vertikální pozicování může být na jednu linii, nebo na střed všech znaků. Opět platí to, aby byl akcent v takové vzdálenosti, aby od znaku neutíkal a ani nebyl příliš blízko, to by mohl způsobit slívání v menších velikostech.

V diakritice by se měla vyskytovat stejná stavba, jako v samotné písmu využití průběhu kontrastů čar a zakončení jejich záhybů. Při

menších velikostech písma se musí počítat i s čitelností akcentu a ten by neměl být stejně kontrastní, jako u 2x většího písma. Je dobré se vyvarovat identické tvloušťce akcentu a znaku, lepší je udělat jej o něho slabší, ale dát si pozor na tenké tahy.

Stavba diakritických znamének je již dobře zakořeněná a je dobré se držet základní struktury. Diakritika by měla odpovídat stylu písma, zařazení písma i jeho demografickému zařazení. Akcent by měl tvořit s celým fontem konzistentní celek a nerušil tak čitelnost a roditel čtenář textu musí porozumět.

Accent stylistic harmony

(Maiola by Veronika Burian)

Správný kerning diakritických znamének

Záleží na stylu každého typografa, ale bylo by dobré, aby diakritika nekolidovala s jinými znaky

a aby neovlivňovala rozmezí mezi dvěma znaky příliš. To může nastat u spojení verzálky a mínusky s diakritikou, např. „Tě“.

Jednotlivá tvorba české a slovenské diakritiky

Čárku (dĺžeň), například nad a/á, je dobré umísťovat ve sklonu kdy stav není vodorovný ani horizontální (55°), s lehkým posunem vpravo, ale zároveň by neměl vizuálně opouštět znak, se kterým má být spjatý. Pokud se váha čárky liší, tak by její spodní část měla být tenčí. Háček (mäkčeň) se může stínovat a nejširší a do stran se zužovat. Poznat můžeme dva styly háčků a to celé a poloviční. Celé háčky najdeme u e, s, c, r a poloviční u d, t, l.